

torum omnium appellare non dubitat¹; cuius institutio tum in aliis veteris legis textibus, tum in illo præsertim, ni fallor, oraculo propheticō prædicta fuit, quo dicitur²: *Visitasti terram et ineibriasti eam*; quæ verba S. Hieronymus Incarnationi Christi accommodans, ait: « Terram nostri corporis assūmendo materiam carnis, *ineibriasti eam*, non vino luxuriæ, sed infusione Spiritu Sancti. *Multiplicasti locupletare eam*, diversarum opibus gratiarum. *Flumen Dei repletum est aquis*; » quæ aquarum redundantia, divinarum denotat gratiarum abundantia; ideoque incarnata Sapientia de se ipsa protestatur, dicens³: *Qui credit in me, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ: hoc autem dicebat de Spiritu, quem accepti erant: locupletamur spiritualis infusionis imbre, cum vitæ perennis fonte repletionis spiritualibus irrigamur; sed unde tantarum gratiarum flumina, tamque impetuosi et abundantes torrentes hi derivantur? Respondet ipsemet Psaltes, dum ait⁴: *Parasti cibum illorum, quoniam ita preparatio ejus*. Quis autem cibus ille alius est, quam is quem S. Hieronymus insinuat, dicens⁵: « *Parasti Domine cibum nostrum in communione beati corporis et sanguinis tui?* »*

2. — E Paradiſo terrestri quatuor universam terram irrigaturi olim directi fuere fluvii; hoc autem copiosissimum non aquarum, sed gratiarum, donorum, bonorumque inestimabilium, non terrestris, sed cœlestis Paradiſi flumen, sancta, inquam, Eucharistia, innumeris nos replet, et irrigat cœlestium charismatum torrentibus; quem conceptum his nobis verbis repræsentat D. Chrysostomus, inquiens⁶: « Ex Paradiſo fons scaturit, a quo sensibiles fluvii emanarent; a mensa hac prodiit fons, qui spirituales diffundit fluvios? juxta hunc fontem non steriles salices germinant, sed arbores cœlum ipsum attingentes, quæ fructus solidos semper producunt. » Sacra-menta reliqua tanquam tubi, et canales divinam ad nos transfundunt gratiam: Eucharistia autem ipsem fons est aquæ salientis in vitam æternam, Paradiſi vivam in se recludens scaturiginem, quæ hæc gratiarum aqua, reliqua omnia sacramenta fœcundat. Cujus super omnia alia sacramenta eminentiam obstupescens S. Bernardus, cœlestem hanc mensam sequentibus honorat epithetis⁷: « Potesne æstimare, quale vel quantum est hoc sanctum sanctorum, et sacramentum sacramentorum, amor amorum, dulcedo omnium dulcedinium? Hic bibuntur in loco uberi torrentes lactis, flumina mellis, liquores balsami cœlestis. » Ideoque Ecclesia sancta communionem *Convivium sacrum* appellans ait, quod ad ipsum accendentium mens

¹ S. DION. AREOP., *de car. Hier.* — ² Ps. LXIV. 10. — ³ JOANN., VII. 38. — ⁴ Ps. LXIV. 10. — ⁵ S. HIER., *ib.* — ⁶ D. CHRYS., h. 45 in *Joan.* — ⁷ S. BERN., ser. in *Car. Dom.*

impletur gracia; quem favorem diu ante promiserat Psalmista, cum diceret: *Dilata os tuum et implebo illud*. Ast dicet fortasse aliquis, ex quo particula hostie sacræ adeo est angusta, et exilis quia, ut S. Hieronymus in persona Christi ait: « Etiam in modica particula, si volueris, totum me accipies. » Imo quis est qui non videat, quod dum divino hoc pane cibamur, vere dicere possumus: *Deus meus, et omnia, ut sit Deus omnia in omnibus*, ut Apostolus⁸ quod in digne communicantibus vere adimpletur.

3. — Jeremias ait⁹: *Et venient et laudabunt in monte Sion et confluent ad bona Domini, super frumento et vino, eritque anima eorum quasi hortus irriguus et ultra non esurient*. Porro extra omnem controversiam est, quia Prophetæ his verbis spiritualiter ad cœlestem hunc panem alluserit, qui in cœnaculo Sionitico fermentatus fuit; de hoc enim pane S. Hieronymus verba illa¹⁰: *edent pauperes et saturabuntur*, interpretatur, dicens: « In monte Sion, hoc est in Ecclesia, frumento et vino, de quo confeicit panis Domini et sanguinis ejus impletur typus et benedictio sanctificationis ostenditur. » Porro si mysticam convivii hujus libertatem plenus dignoscere cupitis, Petrum Cellensem audite, qui eam in libro *de Panibus*, ita deprædicat¹¹: « Escam animarum, pabulum spirituum, dapes cœlestium deliciarum præfert haec mensa. Hæc, inquam, mensa plena visceribus misericordiæ, charismatibus referta gratiæ, dentium penetralia mirabiliter implendo non explet, ap̄ etiū residentium satiando, acris se et sacratus urget. Est enim hujus convivii nihilominus et convivantis natura, ut succumbant semper desiderio, nunquam fastidio. »

4. — Jobum olim amantissimi aliquot convenisse leguntur subdit, carnibus ejus saturari unice affectantes, unde ipse Job ait¹²: *Dixerunt viri tabernaculi mei: Quis det de carnis ejus, ut saturemur?* Potuisset equidem homo tam immensum, imperceptibile, nec non infinitum Communionis sacræ et consequenter omnium cœlestium charismatum exuberantiae bonum desiderando suspirare, ast nunquam ad illud aspirare; cuius nihilominus appetitum divina implevit bonitas, dicente Psalmista: *Qui replet in bonis desiderium tuum;* nec non Apostolo, dum ad Colossenses scribit, idem confirmante, dum ait¹³: *In ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus et potestatis.*

5. — Tertullianus de fili⁹ prodigo a Patre suo liberali convivio ex vituli saginati carnibus præparato, quod sacramentum altaris symbolice repræsentabat, peramanter excepto, disserens, hac phrasí

¹⁰ Ps. LXXX, 41. — ¹¹ S. HIER., *ib.* — ¹² 1 COR. XV, 28. — ¹³ JER., XXXI, 42. — ¹⁴ Ps. XXI, 27. — ¹⁵ PETR. CELL., *de panibus.* — ¹⁶ JOB, XXXI, 31. — ¹⁷ COLOSS., II, 10.

utitur¹: « Opimitate Dominici corporis vescitur, » scilicet Eucharistia. Quibus in verbis specialiter et quidem in pondere sanctuarii trutinari meretur verbum illud: *Opimitate*; hæc enim dictio excessivam quamdam omnium et singulorum bonorum denotare videtur abundantiam, qua habita nihil homini deesse possit; quam David in Spiritu propheticō prævidens, ait²: *Dominus regit me et nihil mihi deerit*. At vero undenam, sive ex quo fundamento David adeo audacter nihil sibi unquam defuturum asseverare poterat? Nimur quia in loco pascuæ ibi me collocavit, super aquam refecti nis educavit me, vel ut S. Ambrosius legit³: *Pascet, pascitur*. Nostris quidem oculis externis sacra Communio modicus quidam hostiæ atomus esse videtur; ast quemadmodum pupilla quantumvis minima oculi nostri ad immensam se sphæram et latitudinem vastissimam extendit; itidem sicut intellectus noster, qui vix locum occupat ullum, terram cœlumque pervagatur; ita quoque juxta Catholicæ fidei veritatem, quicunque indivisibilis hostiæ punctus illum in se continet Deum, qui omnium creatorum, increatorumque bonorum est Epilogus.

6. — D. Chrysologus illa mulieris Chananeæ verba: *Nam et catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa Dominorum suorum, accusatius ponderans*⁴, pro verbum *dominorum*, legendum autem: *Puerorum*, indequæ foeminam hanc Ecclesiæ figuram a gentilitate ad fidem Christi humiliatis beneficio translatam, hujus evasisse cœlestis convivii participem, concludit, dicens: « Levatur, honoratur ad mensam, quæ se sub mensa laudabili et provida humilitate dejecit. Juste toto nunc epulatur micas ex pane. » Ubi singularem meretur notam verbum illud, *epulatur*; quantumvis enim nil nisi panis offeratur in cibum, nihilominus quia de Eucharistia agitur, lautissimo dicitur epulo fuisse refecta; quod nobis Sapiens pariter proponit, dum ait: *Pinguis panis ejus præbebit delicias regibus*. Notandum quoque, quod tametsi mulieri Chananeæ sola offeratur frumenti mica, ipsa tamen *toto ex pane epulari* dicatur, quia ut Doctor Angelicus ait: « Fracto demum sacramento, ne vacilles, sed mente, tantum esse sub fragmento, quantum toto tegitur. » Horum namque fragmentorum minima quævis mica abunde sufficit, ut Cœlum et terra exinde liberalissime epulari possint. Id quod Christi magnificiam mire extollit, ut proinde quoad hoc dicere nobis liceat, quod Tertullianus de alio quodam argumento disserens ait⁵: « Et ita Deus tunc maxime Magnus, cum homini pusillus esse videtur. »

7. — Albertus Magnus de hoc sacramento ait⁶: « Sacramentum sacramentorum est Eucharistia,

¹ TERTULL., *l. de pud.* — ² Ps. XXI, 4. — ³ S. AMBR., *ib.* — ⁴ D. CHRYS., s. 100. — ⁵ TERT., *l. Il cont. Marc.* — ⁶ ALB. MAG., *l. de Euch.*

¹ ID., d. 3, tr. 2. — ² Ps. XXVIII, 4. — ³ S. LAURENT. JUST., *de casto convubio*. — ⁴ S. AUG., tr. 84 in *Joan.* — ⁵ ALB. MAGN. *ib.*

« manitatis simul et divinitatis nobis omnia dona conferens. » Evidem si Deus mille creasset mundos, si mille in beneficium et utilitatem nostram cœlos formasset empireos, unum dunfaxat impendisset verbum : *Dixit et facta sunt ; Verbo Domini cœli firmati sunt* ; præterquam quod in ejusmodi donis nil nisi creatum sit, quæ cum Deus elargitus fuerit, semper æque dives perseverat. In Eucharistia autem non fugitivum, sed Patris æterni incarnatum dispensatur Verbum : *Verbum caro factum est et habitavit in nobis ; exiunivit semet ipsum*, vere euidem hoc in dono omnes suas exhausit opes, dum in illud ita Divinam suam reduxit omnipotentiam et beneficentiam, ut quasi depauperatus, quod excellentius largiatur, non inveniat; quoniam ut Apostolus discurrevit¹ : *Quomodo non etiam secum omnia nobis donavit ?*

8. — Nero aliquando pretiosissimum Phrygioque opere præcellentem, auroque intextum, legitur præparasse tapetem, in quem pretiosiores thesaurorum suorum gemmas, imo inestimabiles imperii totius impedit gazas, cuius splendarem contemplatus et admiratus, ad idem spectaculum Senecam invitavit, qui post aliquod temporis spatum et curiosam considerationem, in hac tandem verba prorupit : *Declarasti te esse pauperem*. Ita quoque de dono Eucharistico, in quo sunt omnes thesauri, concludere licet, scilicet, quod in eo præparando Deus quasi semetipsum depauperavit, quia in omnium sæculorum decursu, nec unquam sciet, vel poterit homini quicquam dare magnificentius, dum illi semetipsum contulit, qui fecit potentiam in brachio suo, in Eucharistie sacramento, in quo, ut Deus, panis naturam et substantiam in suam convertit carnem, ut homo autem, noster fit cibus et alimentum. Tanquam sacerdos fons gratiae, suos in nos transfundit torrentes; ut auctor gloriae, se consignat in pignus. Ut Redemptor, pretiosissimum suum nobis offert potandum sanguinem; ut Rex gloriae, nobis ad promittit gloriosam corporis nostri ad vitam immortalem, resurrectionem, vitalis hujus beneficio Panis obtinendam. Unde et merito, in ejus institutione dicitur, quod Dominus *Memoriam fecit mirabilium suorum*; siquidem sacramentum hoc omnium maxime stupendorum miraculorum est epitome.

9. — Alios inter ritus Ecclesiasticos olim ille non extitit infimus, qui circa agni Paschalis, primariæ hujus sacramenti figuræ, esum, his verbis a Deo præscriptus fuit² : *Caput cum pedibus ejus et intestinis vorabitis*. At vero quorsum Sapientia increata exiles admodum, præsertim circa animaculi unius esum, cæremonias præscribendas censuit? utique per relationem et propter allegoriam ad Agnum immaculatum et Eucharisticum. Unde S. Bernardi-

¹ PHIL. II, 7. — ² EXOD., XII, 9.

nus ait³ : « Præceptum erat, quod caput agni cum intestinis et pedibus vorari deberet. In quo mystice designatur, quod in hoc sacramento totus Christus cum Divinitate et anima et corpore ibi continetur et sumitur. Caput Divinitas, intestina anima, pedes vero sunt Corpus Christi. » In ejus confirmationem servit illud Alberti Magni commentarium, quod super Psalmum instituit, in quo regius Vates in persona Christi fidelium gloriatur⁴ : *Repleti sumus mane misericordia tua, exultavimus et delectati sumus omnibus diebus nostris*; quæ inter verba dictus auctor singulariter considerat verbum Repleti, dicens⁵ : « Quid nullum bonum est, quod in hac communione non inveniatur, hæc enim communio Corporis Christi, est thesaurus Sapientiae Dei, quæ est Christus. » Pro cujus ulteriori stabilitate illum adducit Sapientiae textum, in quo dicitur⁶ : *Infinitus est thesaurus hominibus, quo qui nisi sunt, participes effecti sunt amicitiæ Dei*. Qui idem auctor paulo infra in capite sequenti recensita, quam primi fideles in Communione amiebant, frequentia, tandem subjungit⁷ : « Communio fractionis panis omnium bonorum divinorum et humanorum conferebat communicationem. » Quæ quamvis apte pronuntiata esse nemo dubitet, longe tamen efficacius nostrum promovet discursum, illa quæ idem auctor in alio ejusdem libri loco describit fusius. Postquam enim inibi illa considerasset S. Joannis Apostoli verba : *Qui viderit fratre suum necessitatem patientem et clauserit viscera sua ab eo, quomodo est charitas Patris in illo?* ita concludit, dicens⁸ : « Quasi diceret, nullo modo est charitas in eo. Unde Christus omnes suos fratres videns, necessitate famis desicere, nou clausit ab eis viscera, sed in visceribus charitativi affectus Corpus et sanguinem et viscera, Spiritum et animam et Deitatem nobis communicavit. » Id quod plenius illo Tobiae senioris juniores exhortandis confirmat consilio⁹ : *Quo modo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue : si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter imperi stude*. Christus ita quoque, concludit auctor ille, in nos existans misericors, per viscera misericordia Dei nostri visitavit nos. Nequaquam parcus, sed cum ipsius esset terra et plenitudo ejus et orbis terrarum, omnia bona illa primitus nobis indulxit, Spiritu Sancto attestante, dum ait : *Omnia subjecisti sub pedibus ejus*. Erogatis omnibus illis, liberalissimum superaddidit honorum gratiae, gloriae, sanctitatis spiritus et divinitatis donum; quæ omnia in Eucharistia, utpote omnium honorum compendio, ad finem usque sæculorum perseveratura conclusit : « Corpus dedit in communionem, » inquit Albertus Magnus, « animam in redemptionem, sanguinem

¹ S. BERN., t. I, s. 57. — ² PS. LXXXIX, 14. — ³ ALB. MAGN., dist. 4, c. 15. — ⁴ SAP., VII, 14. — ⁵ ALB. MAG., ib., c. 7. — ⁶ ID., d. 2, c. 3. — ⁷ TOB., IV, 8.

« in ablutionem, deitatem in omnis virtutis acquisitionem. »

DISCURSUS IX.

EUCARISTIAM GLORIÆ PIGNUS ESSE PROBATUR.

IDEA SERMONIS. — 1. S. Eucharistia confert nobis, etiam in praesenti, vitam beatam et æternam. Est indubiatum pignus æternæ felicitatis. — 2. Nutrimur per illam vitam permanentem. Restaurantur per illam ruinæ Angelorum. Cur in pane ex vino insti-tuta. — 3. Mensæ tabernaculae duas imposita corona quid significant. Sacerdos S. Communionem porrigenus, dat illam in pignus vitæ æternae. S. Eucharistia viam facilat ad celum. Ideo datur moribundis. — 4. Hoc sacramentum dicitur testamentum. Serapion senior, per hoc sacramentum moribundus, recipit loquela et usum sensuum. — 5. Multiplices fructus ejus recensentur. Vocatur osculum. — 6. Allusio inter Christi ascensionem et S. Euchar. — 7. Continet dulcedinem divinam. Cur aqua misceatur vino in calice. S. Eucharistia expelit a nobis amaritudinem mortis. — 9. Est pascha electorum. Ipsius virtute resurgent corpora nostra cum dotibus gloriosi. Mortui Elisei ossibus tactus reviviscit. Hoc multo præstantius præstat S. Eucharistia fidelibus.

Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam. Joan., VI, 55.

1. — Salvator noster apud S. Joannem intentam Eucharistie institutionem prædicens sequacibus suis, quotquot carnem ejus manducaturi, sanguinemque bibituri essent, beatam et æternam in praesenti promittit vitam, dum ait : *Qui manducat, etc.* Notandum etenim, Salvatorem non dicere, quod in futuro tempore *habet*, sed quod in praesenti *habeat* vitam æternam. Cujus promptam ecce vobis rationem, quoniam qui pignus seu arrham possidet, de capitaliscurus est, ratione cuius datum est pignus; in hoc autem sacrosancto convivio, ut Doctor Angelicus inquit, « futurae gloriae nobis pignus datur. » Creditor sibi obstrictum habens debitorem scutorum mille, si in pignus adamantem accepit scutorum bis millium, de credito suo utique securus erit: ita pariter in praesenti dicere licet: *Jus enim ad beatitudinem consequimur, habemusque per Eucharistiam*; ipso Dei Filio, ut in oratione quotidiana continuam hanc instantiam: *Adveniat regnum tuum, replicaremus, exhortante. Vere etenim hoc pasti sacramento dicere possumus: Regnum Dei intra nos est*, quia scilicet indubitatum est beatitudinis pignus; id quod probatu minime difficile fuerit; si enim beatitudo in visione Dei consistit, in sacramento hoc pariter nobis in cibum et alimentum cedit Verbum divinum et per conco-mitantiam reliquæ personæ divinæ. Ideoque Clemens Alexandrinus hoc ineffabile considerans mysterium, nos dum Eucharistiam participamus,

¹ CLEM. ALEX., I. III Pædag. — ² S. THOM., 3 p., qu. 88. — ³ D. CHRYS., h. 24 in I ad Cor. — ⁴ Conc. Trid., sess. 13. — ⁵ S. BON., coll. 34 in Joan. — ⁶ S. PASCH., I. de Corp. et Sang. Dom. — ⁷ ALB. MAG., de Euch. — ⁸ S. ANS., in I ad Cor.

« noster corpus et sanguinem suum in iis rebus commendavit, quæ ad unum aliquod rediguntur e multis, quoniam aliud in unum ex multis granis conficitur, aliud in unum ex multis acinis confluit, et ob hoc communicatio corporis et sanguinis Christi societatem æternam Sanctorum designat, et facit, ubi pax erit, et unitas plena, atque perfecta. » Quam ex Angelico doctrinam citavimus superius, diu ante tradidit S. Augustinus, quando celestem præceptorem in oratione Dominica hujus asserit meminisse sacramenti, ubi de regno tractat. « Sed quid ait Dominus Jesus? » inquit S. Præsul¹: « Querite primum regnum Dei et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis. Intelligitur hoc etiam valde bene: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, Eucharistiam tuam. » S. Thomas autem, postquam Eucharistiam regnum nuncupasset, subjungit, dicens²: « Ubique suorum regnum Christus est, sed maxime in Eucharistiae solo. »

3. — In libro Exodi Arcæ, Tabernaculi, totiusque residuæ ecclesiastice suppellectilis apparatum Moysi Dominus prescribens, ait³: « Facies et mensam, cui non unam, sed duas jussit imponi coronas, per novum hoc præceptum: « Facies illi labium aureum per circuitum, et ipsi labio coronam, et super illam alteram coronam aureolam. At vero quale duabus hisce coronis, mensæ dictæ impositis, inesse putatis mysterium? Mensa, Eucharistiam, coronæ denotabant gloriam; voluit itaque Dominus duplice mensam illam exornari corona, ad denotandam, quam de beatitudine possident certitudinem animæ illæ, quæ dictam mensam circumdant. Observatisne aliquando illa, quæ Christi fideles communicaturus verba profert sacerdos: nimurum. « Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam? » Quæ verba clare propositum nostrum confirmant, scilicet, quod Eucharistia certum vitam æternam pignus existat. Quod etiam illa Psalmista verba indicant, dientis⁴: « Edent pauperes et saturabuntur; quam enim hanc satietatem esse existimatis? Illa nimurum, de quo idem Psalmista alibi ait⁵: « Satiaror, cum apparuerit gloria tua. Quam eadem ob causam S. Cyrilus Alexandrinus Eucharistiam cibum appellat⁶ nutrientem immortalitatem. Ideo quoque S. Anselmus docet, quod sicut cibus materialis ad nostram in hac vita sustentationem creatus fuit, ita pariter Eucharisticus ordinatus sit, ut nos ad vitam æternam, et beatam assequendam nutriat. Dicit enim⁷: « Sicut cibo id appetitur, ut vitatur, sic ad eam vitam qua vivitur, solummodo per hunc cibum pervenitur. Cibus hic ad vitam æternam animæ conferendam col-

« latus est, non ad ruinas sustentandas hujus miseræ vitæ, quæ vapore est ad modicum disparens. Unde S. Bonaventura Christum dum panem hunc cœlestem promitteret, vicibus denis vita meminisse obseruat, cuius hanc assignat rationem, dicens⁸: « Decies attribuitur actus vivendi huic Panis, vel carni, vel sanguini; et continenter, ad figurandum quod per ipsum, et in ipso sunt omnes venturi electi ejus, et membras sunt ad ordinem decimum in cœlo, qui signatur per drachmam decimam. Qui idem S. paulo post hanc quoque enuntiat sententiam, dicens: « Hic sanguis vadibile fecit cœlum. » Cui illud Alberti Magni in principio libri illius, in quo fuse de Eucharistia tractat, consonat assertum, dum sacramentum hoc sequenti honorat epitheto⁹: « Edulium vegetans ad vitam æternam viaticum confortans nos ad perficiendam hujus exilii viam, et pignus æternæ salutis. » Ideoque ad facilitandam Patriæ cœlestis introitum, Ecclesia pro infirmis agonizantibus ipsum sacramentum designavit in viaticum, qui idem auctor alio in loco illud donum in pretio habendum adstruens, quod et in vita, et in morte recipientem permanenter comitatur, nostrum fusius promovet intentum illo in medium adducto Ecclesiastici textu¹⁰: « Datio Dei permanet justis, et perfectis illius successus in æternum habebit. Quem locum dictus auctor interpretans, inquit¹¹: « Hæc est enim vera datio, quæ in transitu manet in viaticum, et in vita in refectionem, et in patria in æternæ beatitudinis significacionem, tales successus donum istud habet in æternum. »

4. — In Consecratione sanguinis mentio fit testamenti, nec sine mysterio, nam ut Incognitus Carmelitanus Michael Bononiensis super illa verba Psalmi: « Mandavit in æternum testamentum suum, ad nostram doctrinam scribit: sacramentum hoc testamentum dicitur¹²: « Quia huic sacramento aliud non succedit, sed usque ad fidem sæculi durabit, sed ei succedit clara visio Christi, cuius Divinitate beatificamur interius, et humanitate exterius. Merito dicitur testamentum, quia per istud nobis Christus hæreditatem legavit æternam. » Singularem pariter notam merentur illa S. Thomæ de Villanova de hoc sacramento tractantis verba¹³: « Hoc sacramentum est pignus æternæ hæreditatis, hæc unica anchora spei nostræ, hoc unicum solati nostri asylum, per hoc ad Dei conspectum intra Sancta Sanctorum cœlestes confidimus introire. » Quam veritatem ut nobis perfectius inculcit S. Bernardus, in Christi persona ita discurrevit¹⁴: « Liquor iste quem vides, jam non est vinum, sed sanguis meus, quem pro te fundi, in pretium tibi reservans, in altari pocu-

¹ S. AUG., t. X, h. 42. — ² S. THOM., ib. — ³ EXOD., XXV, 23. — ⁴ PS. XXI, 27. — ⁵ PS. XVI, 15. — ⁶ S. CYR., ALEX., I, IV in Joan. — ⁷ S. ANSELM., in sacr. altar. —

⁸ S. BONAV., in Joan. — ⁹ ALBERT. MAG., in Princ. — ¹⁰ ECCL., XI, 17. — ¹¹ ALB. MAGN., d. 2, tr. 3. — ¹² MICH., in Ps. CX, 9. — ¹³ S. THOM. DE VILL., conc. 3 de sacr. — ¹⁴ S. BERN., s. in Cœna Dom.

« lum, in peregrinatione tua præsidium in cœlo viaticum, » quem favorem, ut Annales perhibent Ecclesiastici¹, abunde expertus est Sera-pion senior Christianus. Morti namque vicinus, quam Communionem petebat, infirmus ipse sacerdos in persona propria subministrare nequibat, qui ne agonizantem cœlesti de stitueret viatico, nepoti moribundi particulam consignavit hostiæ sacræ quam ipse puer madefactam fauibus imponeret agonizantis. Vix puer lecto vicinius appropinquarat, quando infirmus qui diebus tribus linguae beneficio destitutus, et insensibilis contabuerat, subito vocis recuperavit, et sensuum usum; mox communatus, suum Deo reddidit Spiritum.

5. — S. Carolus Borromæus de sacramento hujus encomiis disserens, multifarios ejusdem, præsentim vero nostro accommodos proposito fructus assignat sequentes, dum ait²: « Summam vim habet ad æternam gloriam comparandam, ejus videlicet gratia, dum hanc vitam fideles degunt, conscientia pace et tranquillitate perfruuntur. Deinde ejus virtute recreati, non secus atque Elias, qui in subeinericci panis fortitudine ambulavit, usque ad montem Dei Horeb, cum ex vita emigrandi tempus advenit, ad æternam gloriam, et beatitudinem ascendunt. » Neque nostrum minus provebit argumentum ille sacræ Scriptura textus quo dicitur³: « Mortuus est tibi Moyses servus Domini, iubente Domino. Pro iis namque ultimis verbis, ut quidam refert interpres, quidam a Vulgata recentes, legendum censem: In osculo Domini. Cujus vocis mysterium indaganti sanctus mihi occurrit Ambrosius, in Tractatu de sacramentis asserens, per osculum, in sacris Canticis in sensu spirituali Eucharistiam designari, ait namque⁴: « Ideo invitatus ad cœleste convivium, dicens: Osculetur me osculus oris sui. Dictum itaque Moysi a Deo datum osculum, quantumvis e longinquo, præsens designabat viaticum, Ad quod etiam Salvator alludere voluisse videtur⁵: Beatus qui manducabit Panem in regno Dei. Illi namque ad beatitudinem illam pertingunt, qui ex hac vita cum dicto migrant Christi osculo. Unde Albertus Magnus de hoc sacramento tractans, inquit⁶: « Est institutum in signum futuræ beatitudinis, id quod nunc id sacramenti specie percipiendo Christum, agimus, signum est, qualiter eum dem aliquando secundum dulcedinem sue Dei tatis in cœlesti beatitudine percipiemus. »

6. — Judæis aliquando ineffabilis hujus mysterii percipiendi incapacibus, et contra illud obmurmurantibus, dicendo⁷: « Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? Incarnata Sapientia in sui justificationem hæc paucula legitur subjunxit verba: si ergo videritis Filium hominis ascendentem, ubi

¹ BAR., ann. 255. — ² ACTA ECCL. MED. — ³ DEUTER., XXIV, 5. — ⁴ S. AMRR., I. de sac. — ⁵ LUC., XIV, 15. — ⁶ ALB. MAG., I. de Euch. — ⁷ JOAN., VI, 63.

¹ ALB. MAG., ib. — ² GEN., XLIX, 20. — ³ HUG. CARD., ib. — ⁴ S. THOM., 3 p., q. 74. — ⁵ S. IGNAT. MART., ep. 14 ad Ephes.